

R O M Ȃ N I A
ÎN ALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția I civilă

Decizia nr. 1221/2019

Sedința publică din data de 13 iunie 2019

Asupra cauzei de față, constată următoarele:

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei sectorului 5 București, la data de 13.11.2014 sub nr. x/2014, reclamanta A. a chemat în judecată pe pârâții B., Ziarul C. și D., solicitând instanței ca prin hotărârea ce va pronunța să fie obligați pârâții, în solidar, la plata de daune morale în cuantum de 500.000 euro pentru întregul prejudiciu moral produs prin atingerea gravă adusă onoarei și demnității prin campania de presă pe care au susținut-o împotriva sa în luna iunie 2014. Totodată, a solicitat să fie obligați pârâții la plata cheltuielilor de judecată.

Prin Sentința civilă nr. 2205 din 18.03.2015, pronunțată de Judecătoria sectorului 5 București, s-a admis excepția necompetenței materiale și s-a declinat competența de soluționare a cauzei în favoarea Tribunalului București. Pe rolul Tribunalului București, secția a V-a civilă, cauza a fost înregistrată la data de 19.05.2015, sub nr. de dosar x/2015

Prin Sentința civilă nr. 627/24.05.2016, Tribunalul București, secția a V-a civilă, a respins, ca neîntemeiată, acțiunea formulată de reclamanta A., în contradictoriu cu pârâții B., Ziarul C. și D. și a obligat reclamanta la plata cheltuielilor de judecată către pârâții B. și D., în cuantum de 1.000 RON fiecare, cu aplicarea art. 451 alin. (2) C. proc. civ.

Pentru a pronunța această hotărâre, tribunalul a reținut, în esență, că, prin cererea de chemare în judecată, reclamanta A. a solicitat obligarea pârâților la plata sumei de 500.000 euro, reprezentând daune morale, pentru prejudiciul adus onoarei și demnității sale, prin campania de presă pe care au susținut-o împotriva acesteia în luna iunie 2014.

În perioada menționată, reclamanta deținea funcția de consul al României în Israel, pârâtul D. era directorul publicației pârâte C., ziar israelian editat în limba română, iar pârâtul B. avea calitatea de deputat în circumscripția electorală nr. 43 Diaspora, Colegiul Uninominal nr. 4.

Faptele reclamate în speță privesc conținutul a două articole publicate în ziarul C., primul apărut la data de 23.06.2014 cu titlul "E.", iar al doilea din 30.06.2014 intitulat "Cine dorește mușamalizarea cazului A.?", precum și împrejurarea că pe o pagină de socializare a F., s-a deschis un subiect unde s-au putut posta puncte de vedere față de activitatea reclamantei, multe dintre aceste postări, conținând aprecieri, fiind șterse.

Analizând conținutul articolelor și dispozițiile legale incidente [art. 3 și art. 30 alin. (6)] din Constituția României, art. 72, art. 75 și art. 1349 din C. civ., art. 1 - 4 și art. 9 din Codul deontologic al ziaristului, art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia dreptului la liberă exprimare, instanța a reținut, în ce-i privește pe pârâții Ziarul C. și D., că articolele publicate cuprind un punct de vedere privind activitatea reclamantei, în calitate de consul al României în Israel, neconformă, în opinia pârâților, cu statutul și calitatea acesteia de membru al corpului diplomatic.

Baza factuală a afirmațiilor este reprezentată de sesizările făcute la adresa redacției de către persoane nemulțumite de comportamentul profesional al reclamantei, iar reaua-credință a pârâților nu poate fi reținută având în vedere subiectele abordate de aceștia, ce pot fi apreciate ca fiind de interes general, și care au legătură cu informarea publicului despre chestiuni de interes public, nefiind depășite limitele ce țin de protecția drepturilor persoanei. Doza de exagerare permisă în jurisprudența Curții europene privitoare la judecățile de valoare pe care presa le formulează nu a fost depășită prin articolele menționate, fiind respectate regulile de elementară bună cuviință la adresa onoarei și demnității reclamantei.

Instanța a mai reținut că, în cuprinsul articolului "Cine dorește mușamalizarea cazului A.?", publicat la data de 30.06.2014, a fost inclus facsimilul unei întrebări formulate de către pârâtul B., în calitate de deputat al Colegiului 4 Diaspora, în cadrul procedurii oficiale de control parlamentar asupra Guvernului, întrebare adresată ministrului de externe G., cu referire la conținutul articolului anterior din ziarul C., fiind atașate și câteva zeci de mesaje care susțin ideile din articol (cinci pagini în care deputatul B. enumeră o parte dintre mesajele cetățenilor postate pe pagina socializare a F.).

Prima instanță a apreciat că solicitarea acestui pârât, ca în urma verificărilor ce vor fi considerate oportune, Ministerul de Externe să confirme sau să respingă aspectele sesizate în articolul publicat în C., alături de conținutul a zeci de mesaje

care susțin ideile din articol, nu poate atrage incidența art. 1349 și următoarele din C. civ., nefiind de natură a angaja răspunderea delictuală a pârâtului, câtă vreme fapta acestuia se circumscrie dispozițiilor art. 39 alin. (3) din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputăților și a senatorilor, prin care se reglementează relația parlamentarilor cu cetățenii, cu referire la posibilitatea acestora de a se adresa organelor administrației publice centrale și locale, pentru a transmite sau a se informa asupra solicitărilor și petițiilor cetățenilor din circumscripțiile electorale în care au fost aleși, pentru rezolvarea, în conformitate cu prevederile legale, a problemelor acestora sau pentru a obține informații cu caracter public necesare exercitării mandatului.

S-a mai reținut, în considerentele sentinței, că la interogatoriu, reclamanta a recunoscut că singura activitate culpabilă a acestui pârât pentru care solicită plata unor daune în prezenta acțiune este întrebarea adresată ministrului Afacerilor Externe, pentru motivul că această întrebare a provocat un scandal mediatic.

Împotriva sentinței tribunalului au declarat apel reclamanta A. și apel incident pârâții Ziarul C. și D..

Prin Decizia civilă nr. 1025 A din 15. 11.2017, Curtea de Apel București, secția a IV-a civilă, a admis apelul principal, a schimbat în parte sentința apelată, a admis în parte acțiunea și i-a obligat pe pârâții Ziarul C. și D. să plătească reclamantei suma de 2000 euro, în echivalent în RON la data plății, reprezentând daune morale.

A fost înlăturată obligația reclamantei de plată a cheltuielilor de judecată către pârâtul D. și au fost menținute dispozițiile de respingere a acțiunii în contradictoriu cu pârâtul B., respectiv, de obligare a reclamantei la plata cheltuielilor de judecată către acest pârât.

Prin aceeași decizie a fost respins, ca nefondat, apelul incident formulat de apelanții pârâți împotriva sentinței și a fost respins, ca inadmisibil, apelul incident formulat de aceștia împotriva încheierilor din 15.12.2015, 18.12.2015 și 21.12.2015.

În privința apelului principal, formulat de reclamanta A., instanța de apel a reținut că acesta este fondat, deoarece afirmațiile din articolele intitulate "E." și "Cine dorește mușamalizarea cazului A." au afectat reputația și demnitatea reclamantei, fiind încălcat dreptul acesteia la viață privată, protejat de art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Instanța a constatat că sesizările făcute la adresa redacției de către persoanele nemulțumite de comportamentul profesional al reclamantei nu au fost publicate și nici nu au fost depuse în cadrul prezentului litigiu, fiind necesare în dovedirea realității celor afirmate în articol, așa cum nu au fost menționate nici numele complete ale persoanelor ce au sesizat ziarul, deși, prin întâmpinare, pârâții C. și D. au solicitat audierea lor ca martori (fără a le indica numele complet, cu nerespectarea dispozițiilor C. proc. civ.).

Afirmația pârâților, în sensul că a fost imposibilă contactarea ambasadei, al cărei telefon nu a funcționat o perioadă însemnată de timp, constituie o apărare care nu poate fi valorificată în lipsa unor dovezi, astfel că nu se poate aprecia că jurnaliștii au depus toate diligențele necesare verificării informațiilor pe care urmau să le ofere publicului, informații pe care le puteau aprecia ca fiind prejudiciabile pentru reclamantă.

Sugerarea intereselor economice ale reclamantei în păstrarea funcției de consul, ce i-ar aduce avantaje materiale ce depășesc sfera licitului, reprezintă o judecată de valoare lipsită de bază factuală, a cărei veridicitate nu a fost verificată din mai multe surse credibile, fiind prezentate opiniile personale ale unor ziarști drept fapte.

Declarațiile martorilor ascultați în primă instanță în scopul verificării verității celor afirmate în articolele de presă au fost eronat apreciate de tribunal ca sprijinind apărarea pârâților.

Declarația martorului H. a fost apreciată de instanța de apel ca fiind subiectivă, pe fondul stării conflictuale între acesta și reclamantă, martorul fiind autorul unei plângeri penale îndreptate împotriva reclamantei, demers încheiat printr-o ordonanță de clasare dată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Instanța de apel a mai reținut că, în articolul din 30 iunie 2014 se sugerează activități infracționale care conduc la avantaje materiale ce îi permit reclamantei cheltuieli extravagante, deși nu există nicio faptă care să justifice aducerea în spațiul public a unei asemenea informații, cronologia evenimentelor evidențiind că o singură plângere penală a fost introdusă în octombrie 2014, ulterior apariției articolului, mai mult, cercetările penale nu au confirmat ipoteza săvârșirii unor infracțiuni, soluția dată de parchet fiind clasarea.

În ceea ce privește situația pârâtului B., care a preluat informațiile din ziar fără a cunoaște că acestea sunt false, curtea a reținut că, din punctul de vedere al acestui pârât, informațiile erau credibile. Pârâtul a acționat în calitate de deputat și

nu de ziarist, formulând o cerere către Ministrul Afacerilor Externe, pe baza articolului din ziar, cu scopul de a se confirma sau infirma cele imputate reclamantei, pe calea unor verificări, cerere publicată mai întâi pe pagina sa de internet, ulterior inserată în cadrul articolului din 30 iunie 2014 din C.

Nu i se poate imputa pârâtului B. că a acționat cu scopul verificării celor afirmate în articolele de presă prin prisma funcției sale, chiar dacă inițial cererea sa nu a avut statutul de întrebare parlamentară, având în vedere că subiectul era de interes general, implicând activitatea unui membru al Corpului Consular al României.

Pârâtul B. nu a acționat ca jurnalist, nu a făcut observații personale cu privire la activitatea reclamantei, ci a înțeles să reia articolul pe site-ul său, cu mențiunea că solicită verificări cu privire la informațiile publicate.

Împotriva Deciziei nr. 1025 A din 15 noiembrie 2017 a Curții de Apel București, secția a IV-a civilă, au declarat recurs reclamanta A. și pârâtii Ziarul C. și D.

Recurenta reclamantă A. invocă motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ., în dezvoltarea căruia arată că instanța a aplicat greșit legea specială, considerând astfel că pârâtul B. a acționat licit, deși Statutul deputaților și senatorilor și Regulamentul Camerei Deputaților contrazic această susținere. Astfel, între drepturile politice specifice deputaților este și dreptul de a pune întrebări, scrise sau orale, membrilor Guvernului. Aceste întrebări se depun la Secretariatul Camerei, prin intermediul căreia ele se transmit instituției solicitate. Regimul întrebărilor parlamentare este reglementat la Capitolul III din Regulamentul Camerei Deputaților.

Ca atare, pârâtul B., în calitate de deputat, nu a acționat în temeiul legii și cu bună-credință, întrucât acesta nu a respectat regimul juridic aplicabil înaltei demnități publice pe care o ocupa. Formularea unei cereri către Ministerul Afacerilor Externe, sub antetul Camerei Deputaților și sub denumirea de întrebare parlamentară nu se circumscrie regimului juridic specific activității parlamentare, stabilit prin Legea nr. 96/2006 și prin Regulamentul Camerei Deputaților. Ca atare, prin simplul fapt de a nu respecta procedurile parlamentare și de a publica întrebarea parlamentară pe un site personal, fără a o depune la secretariatul Camerei, cum era legal, pârâtul B. s-a situat în afara legii, în afara demnității funcției sale. Această faptă, în succesiunea evenimentelor, s-a integrat lanțului causal și a constituit argumentul publicării celui de-al doilea articol denigrator de către pârâtii C. și D..

Potrivit art. 1349 C. civ., orice persoană are îndatorirea să respecte legea, iar dacă prin încălcarea legii se produce un prejudiciu, ia naștere obligația de a-l repara. Or, așa cum s-a dovedit în cursul procesului, pârâtul B., acționând în afara cadrului legal specific funcției sale, a produs și a contribuit semnificativ la producerea prejudiciului moral cauzat reclamantei.

Invocarea bunei credințe pentru a justifica încălcarea legii speciale nu este o argumentare validă, întrucât însăși nerespectarea statutului și a regulamentului constituie per se o dovadă a relei credințe.

Recurenții Ziarul C. și D. invocă motivul de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ., arătând că instanța de apel a încălcat dispozițiile Recomandării nr. R7(2002) cu privire la dreptul ziariștilor de a nu divulga identitatea surselor lor de informații.

În acest sens, în recomandarea mai sus citată se arată că exercitarea de către ziariști a dreptului lor de a nu divulga sursele de informații poartă cu sine îndatoriri și responsabilități, exprimate în art. 10 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Legea și practica internă a statelor membre trebuie să prevadă în mod explicit și clar protecția dreptului ziariștilor de a nu divulga informații prin care se identifică o sursă.

Dreptul ziariștilor de a nu divulga informații prin care se identifică o sursă nu trebuie să se supună altor restricții decât cele menționate în art. 10, alin. (2) al Convenției. Pentru a stabili dacă un interes legitim de a divulga ce cade sub incidența art. 10, alin. (2) al Convenției, depășește interesul public în a nu se divulga informații prin care se identifica o sursă, autoritățile competente ale statelor membre vor da o atenție deosebită importanței dreptului de a nu divulga și predominanței acordate acestuia în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și vor putea obliga la o divulgare numai dacă, în temeiul alineatului b, există o cerință de interes public și dacă circumstanțele au o natură suficient de importantă și de gravă. Divulgarea de informații prin care se identifică o sursă nu ar trebui considerată necesară decât dacă se poate stabili în mod convingător că:

a) - nu există sau au fost epuizate de către persoanele sau autoritățile publice care doresc divulgarea, măsurile rezonabile care reprezintă alternative la divulgare (de pildă, probarea faptelor prin înscrisuri sau declarații de martor, altele decât ale sursei ziaristului);

b) - interesul legitim de a divulga depășește în mod clar interesul public de a nu divulga.

Un alt principiu este principiul dovezilor alternative la sursele ziaristilor. În cadrul procedurilor legale desfășurate împotriva unui ziarist pentru presupuse încălcări ale onoarei și reputației unei persoane, autoritățile trebuie să ia în considerare, în scopul stabilirii adevărului, toate dovezile disponibile conform legislației procedurale naționale și nu ar trebui să se solicite în acest scop divulgarea unor informații care să ducă la identificarea sursei ziaristului.

În soluția pronunțată de instanța de apel nu s-a ținut cont de aceste reglementari legale, nici măcar nu s-a pus în discuție dacă ar trebui, sau nu, să fie depuse la dosarul cauzei datele personale ale persoanelor citate în respectivele articole.

Recurenții pârâți mai arată că aceste reglementari au fost transpuse și în legislația națională. Astfel, potrivit art. 7 pct. 6 din Legea nr. 504/2002, dezvăluirea unei surse poate fi dispusă de instanțele judecătorești numai dacă aceasta este necesară pentru apărarea siguranței naționale sau a ordinii publice, precum și în măsura în care aceasta dezvăluire este necesară pentru soluționarea cauzei aflate în fața instanței judecătorești, atunci când: nu există sau au fost epuizate măsuri alternative la divulgarea cu efect similar; interesul legitim al divulgării depășește interesul legitim al nedivulgării.

Nici instanța de fond și nici instanța de apel nu au dispus cu privire la divulgarea sursei de informații. În acest caz, este netemeinică susținerea instanței de apel că sursele nu s-au aflat depuse de pârâți la dosarul prezentei cauze, instanța de apel încălcând normele de drept material aplicabile în cauză.

Recurenții precizează că în cuprinsul articolelor nu sunt afirmații insultătoare, ci critici referitoare la modul în care reclamanta își îndeplinea obligațiile profesionale. Nici una dintre relatările din respectivele articole nu fac trimitere la viața privată a reclamantei, toate se referă la felul în care aceasta își îndeplinea obligațiile de serviciu. Faptul că în perioada respectivă Ministerul de Externe a dispus efectuarea a numeroase controale, vine să întărească faptul că persoanele respective au depus petiții și la minister.

În ceea ce privește declarația martorului H., apreciată de Curte ca subiectivă, recurenții susțin că această apreciere este nefondată. Martorul nu avea o stare conflictuală personală cu reclamanta, ci, în calitate de consul, a sesizat organele de cercetare penală cu privire la posibile infracțiuni. În cazul în care acesta nu făcea respectivele sesizări, fapta sa era de natură penală, așa cum prevede art. 263 C. pen. - omisiunea sesizării organelor judiciare.

De altfel, doar din simpla lecturare a ordonanței de clasare reiese că alături de martorul H., chiar Ministerul Afacerilor Externe a depus o plângere penală cu privire la infracțiunea de fals. Instanța de apel se rezumă în a constata că ordonanța este una de clasare, dar nu reține faptul că falsul a fost dovedit, în sensul în care există o chitanță completată și folosită care nu aparținea Ministerului de Externe. Clasarea a fost dată doar pentru că nu a fost identificată persoana prejudiciată.

Este lipsit de relevanță că la data publicării articolului plângerea nu fusese depusă, atâta timp cât la redacție fuseseră primite copii ale celor două chitanțe falsificate.

Dosarul a fost înregistrat pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 8 martie 2018 și repartizat completului de filtru CF x.

Prin rezoluția din 3 mai 2018 s-a dispus comunicarea cererilor de recurs, iar după efectuarea formalităților de comunicare, întocmirea raportului privind admisibilitatea în principiu a recursurilor.

La data de 11 iunie 2018 s-a înregistrat la dosar întâmpinarea formulată de recurenta reclamantă A., la recursul declarat de pârâți Ziarul C. și D., prin care aceasta a invocat excepția nulității recursului declarat de pârâți, pentru neîncadrarea criticilor în motivele de nelegalitate prevăzute de art. 488 C. proc. civ., excepția inadmisibilității, pentru încălcarea dispozițiilor art. 459 alin. (2) C. proc. civ., respectiv exercitarea recursului omisso medio, iar pe fond, respingerea recursului, ca nefondat.

Întâmpinarea a fost comunicată celorlalte părți, care nu au formulat răspuns la întâmpinare.

La data de 6 septembrie 2018 s-a procedat la întocmirea raportului asupra admisibilității în principiu a recursului, raport prin care s-a concluzionat că recursurile îndeplinesc cerințele de formă, au fost depuse în termenul procedural și sunt admisibile din perspectiva criteriului valoric, având în vedere că valoarea obiectului cererii de chemare în judecată este situată peste pragul de 1.000.000 RON prevăzut de art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013.

Prin încheierea din 7 martie 2019 s-au admis, în principiu recursurile, iar la data de 30 mai 2019 Înalta Curte a acordat cuvântul părților cu privire la recursurile formulate, susținerile acestora fiind consemnate în încheierea de la acea dată.

Examinând decizia civilă recurată, în raport cu motivele de nelegalitate invocate, Înalta Curte reține următoarele:

Recurenta reclamantă A., invocând motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ., a arătat că instanța a aplicat greșit dispozițiile Legii nr. 96/2006 și cele ale Regulamentului Camerei Deputaților, considerând greșit că pârâtul B. a acționat cu respectarea legii. Această critică a fost susținută și în apel, reclamanta arătând, în motivele de apel, că demersul pârâtului B., de a publica pe una din paginile sale de internet în perioada 20-30 iunie 2014 documentul intitulat "Întrebare adresată domnului G.", deși acesta nu avea statutul juridic de întrebare parlamentară, întrucât din adresa Secretariatului General al Camerei Deputaților nr. 2/3522/13.05.2016 rezultă că înregistrarea documentului la Camera Deputaților s-a făcut în data de 09.09.2014, reprezintă o faptă ilicită, deoarece s-a făcut cu încălcarea art. 39 alin. (3) din Legea 96/2006.

Dezvoltând aspectul referitor la încălcarea de către pârât a prevederilor legale menționate, reclamanta a arătat în motivarea apelului că dispozițiile art. 39 alin. 3 din Legea 96/2006 permit deputaților să trimită adrese organelor administrației publice centrale și locale sub antetul birourilor parlamentare, or, documentul a cărui publicare pe site constituie faptul ilicit ce stă la baza acțiunii pendinte nu are aceste caracteristici: nu este o adresă, destinatarul ei nu este administrația centrală sau locală, ci un membru al Guvernului, nu a fost transmisă unei autorități sau înregistrată la o autoritate, ci a fost publicată pe site, adresându-se deci publicului, nu a fost publicată sub antetul biroului parlamentar, ci sub antetul Parlamentului. Antetul Parlamentului a fost folosit fără nicio legitimitate, demonstrând intenția acestui pârât de a da greutatea instituției Parlamentului unui material care reprezenta exclusiv punctul său de vedere, un document publicat pe site-ul său personal, și care nu avea nici o legătură cu atribuțiile de deputat ale acestui pârât.

Prin invocarea numelui său și publicarea sub semnătura sa a articolului "E.", pe site-ul său personal, fără a face nici o verificare asupra veridicității celor conținute în articol, după cum a recunoscut la întrebarea 2 la interogatoriu, pârâtul B. a acceptat și urmărit să producă prejudicii reclamantei. Mai mult, pârâtul a arătat că s-a bucurat când ziarul C. a preluat materialul său (întrebarea numărul 6 la interogatoriu), în mod absolut nesincer acest pârât a susținut în toate întrebările din interogatoriu că a formulat întrebare sau interpelare parlamentară, în intervalul 20-30 iunie 2014, lucru infirmat de adrese oficiale trimise de Secretariatul General al Camerei Deputaților.

Concluzionând cu privire la acest punct, reclamanta a considerat că fapta pârâtului B. de a publica pe site-urile sale personale, în perioada 20-30 iunie 2014, un material intitulat "Întrebare adresată domnului G.", care a preluat articolul "E.", utilizând fără drept antetul Parlamentului României, constituie o faptă ilicită în sensul art. 1349 C. civ.

Cu privire la aceste critici, instanța de apel a reținut că, spre deosebire de situația celorlalți pârâți din cauză, care răspund pentru publicarea unor afirmații cu caracter jignitor și a unor acuzații neverificate, situația pârâtului B., care a preluat informațiile din ziar fără a cunoaște că acestea sunt false, este diferită. Curtea de apel a reținut că, din punctul de vedere al acestui pârât, informațiile erau credibile. Pârâtul a acționat în calitate de deputat și nu de ziarist, formulând o cerere către Ministrul Afacerilor Externe, pe baza articolului din ziar, cu scopul de a se confirma sau infirma cele imputate reclamantei, pe calea unor verificări, cerere publicată mai întâi pe pagina sa de internet, ulterior inserată în cadrul articolului din 30 iunie 2014 din C..

În opinia instanței de apel, elementul bunei credințe este determinant în analiza acuzației de calomnie și nu i se poate imputa pârâtului B. că a acționat cu scopul verificării celor afirmate în articolele de presă prin prisma funcției sale, chiar dacă inițial cererea sa nu a avut statutul de întrebare parlamentară, având în vedere că subiectul era de interes general, implicând activitatea unui membru al Corpului Consular al României.

A mai reținut instanța că pârâtul B. nu a acționat ca jurnalist, nu a făcut observații personale cu privire la activitatea reclamantei, ci a înțeles să reia articolul pe site-ul său, cu mențiunea că solicită verificări cu privire la informațiile publicate.

Înalta Curte constată că instanța de apel nu a răspuns criticilor formulate de reclamantă în apel, cu privire la caracterul ilicit al faptei imputate pârâtului B.. Astfel, instanța de apel nu a analizat dacă fapta imputată pârâtului, de a publica pe una din paginile sale de internet în perioada 20-30 iunie 2014 documentul intitulat "Întrebare adresată domnului G.", fără ca acest document să fie înregistrat la acel moment la Camera Deputaților, constituie sau nu o încălcare a prevederilor art. 39 alin. (3) din Legea 96/2006.

Instanța a reținut că pârâtul a acționat în calitate de parlamentar și că a fost de bună credință, scopul său fiind acela de a se efectua verificări cu privire la aspectele afirmate în primul articol de presă, deși tot instanța reține că, la acel moment, documentul respectiv nu avea statutul unei întrebări parlamentare. Nu rezultă suficient de clar dacă, din punctul de vedere al instanței de apel, pârâtul, acționând în calitate de parlamentar, avea sau nu obligația să respecte procedurile parlamentare, dacă aceste proceduri au fost încălcate și care sunt consecințele unei eventuale încălcări în

contextul cererii de angajare a răspunderii delictuale formulate de reclamantă.

Fără a stabili dacă pârâtul a acționat în limitele drepturilor conferite de statutul său de parlamentar, instanța nu a lămurit pe deplin situația de fapt, iar problema încălcării de către pârât a prevederilor art. 39 alin. (3) din Legea 96/2006 nu poate fi examinată direct în recurs, în lipsa unei analize a instanței de apel asupra acestui aspect.

Înalta Curte mai constată că instanța de apel nu a încadrat în context juridic argumentele referitoare la buna credință și scopul în care a acționat pârâtul B., reținute pentru respingerea acțiunii formulate de reclamantă în contradictoriu cu acesta.

În principiu, aceste elemente sunt incidente în contextul invocării uneia dintre cauzele care înlătură caracterul ilicit al faptei, cauză prevăzută de art. 1353 C. civ., și anume, atunci când fapta prejudiciabilă a fost săvârșită în exercitarea normală și legală a unui drept subiectiv.

În această ipoteză, fapta, deși este prejudiciabilă, nu îndeplinește condiția de a avea caracter ilicit. Pentru a se putea reține această cauză de înlăturare a caracterului ilicit al faptei, este necesară îndeplinirea condiției ca exercițiul dreptului subiectiv să fie normal, adică în limitele interne și externe prevăzute de lege, stabilite de uzanțe, bunele moravuri, cu bună-credință și în acord cu scopul pentru care a fost prevăzut de normele legale în vigoare. Exercitarea dreptului subiectiv contrar acestor exigențe constituie abuz de drept, care la rândul său, constituie o faptă ilicită, în măsura în care cauzează altuia un prejudiciu injust.

În speță, reclamanta a invocat încălcarea legii de către pârât sub aspectul modului în care acesta și-a exercitat dreptul de a formula întrebarea parlamentară, iar această susținere trebuia examinată și lămurită de instanță, pentru a se putea stabili dacă exercitarea dreptului de a formula întrebarea parlamentară a fost făcută în limitele sale normale și legale, deoarece numai dacă sunt respectate aceste exigențe se poate reține cauza de înlăturare a caracterului ilicit al faptei, prevăzută de textul legal menționat.

Întrucât instanța de apel nu a lămurit aceste împrejurări esențiale pentru soluționarea cauzei, se impune casarea deciziei recurate și trimiterea cauzei spre rejudecare.

Recurenții Ziarul C. și D. au arătat, în susținerea motivului de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ., că instanța de apel a încălcat dispozițiile Recomandării nr. R7(2002) cu privire la dreptul ziariștilor de a nu divulga identitatea surselor lor de informații, reglementari transpuse și în legislația națională [art. 7 alin. (6) din Legea nr. 504/2002] și că instanța de apel nu au dispus cu privire la divulgarea sursei de informații, astfel că este netemeinică susținerea instanței de apel că sursele nu s-au aflat depuse de pârâți la dosarul cauzei.

Înalta Curte constată că instanța de apel a reținut în considerentele deciziei recurate că "tribunalul a reținut în mod eronat că baza factuală a afirmațiilor din primul articol publicat la 23 iunie 2014 este reprezentată de sesizările făcute la adresa redacției de către persoanele nemulțumite de comportamentul profesional al reclamantei" și că "aceste declarații nu au fost publicate și nici nu au fost depuse în cadrul prezentului litigiu, fiind necesare în dovedirea realității celor afirmate în articol, așa cum nu au fost menționate nici numele complete ale persoanelor ce au sesizat ziarul (...)".

Verificând măsurile dispuse de instanța de apel, la termenele de judecată stabilite în acea fază procesuală, Înalta Curte constată că pârâților nu li s-a solicitat depunerea la dosar a elementelor de identificare a persoanelor care au formulat sesizările depuse la adresa redacției sau depunerea acestor sesizări, în integralitate, astfel încât pârâții nu au avut interesul să invoce în faza apelului dispozițiile comunitare și interne referitoare la protejarea surselor de informații ale jurnaliștilor, ceea ce a condus la situația în care instanța de apel nu s-a pronunțat asupra acestor dispoziții legale.

Față de soluția pronunțată de prima instanță, de respingere a acțiunii formulate de reclamantă, pârâții nu aveau interesul să declare apel sau să formuleze pe calea apelului incident critici referitoare la aplicabilitatea în speță a prevederilor Recomandării nr. R7(2002) și ale art. 7 alin. (6) din Legea audiovizualului nr. 504/2002.

În acest context, având în vedere prevederile art. 488 alin. (2) C. proc. civ., potrivit cărora motivele de casare prevăzute de art. 488 alin. (1) pot fi invocate pentru prima oară în recurs, dacă ele nu au putut fi invocate pe calea apelului sau în cursul judecății apelului, Înalta Curte apreciază că este nefondată excepția invocată prin întâmpinare de reclamantă, privind inadmisibilitatea recursului declarat de pârâții Ziarul C. și D., pentru invocarea omisso medio a motivului de nelegalitate prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ.

În ceea ce privește excepția nulității recursului pârâților, invocată de reclamantă, din perspectiva neîncadrării criticilor formulate în dispozițiile art. 488 C. proc. civ., Înalta Curte a apreciat, cu ocazia verificării admisibilității în principiu a recursului, că invocarea de către recurenții pârâți a încălcării unor dispoziții cuprinse în legislația internă și comunitară,

referitoare la caracterul confidențial al surselor de informare ale jurnaliștilor, se circumscrie motivului de recurs prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ.

În ceea ce privește critica astfel încadrată, Înalta Curte constată că problema referitoare la dreptul jurnalistului de a nu divulga sursele de informare, din perspectiva prevederilor Recomandării nr. R7(2002) și ale art. 7 alin. (6) din Legea audiovizualului nr. 504/2002, presupune verificarea îndeplinirii în speță a condițiilor pentru aplicarea acestor dispoziții legale, mai întâi din perspectiva aplicabilității acestor norme în ceea ce privește articolele din presa scrisă (aspect invocat de reclamantă prin întâmpinarea la recursul pârâților), iar subsecvent, prin raportare la situația de fapt și la probatoriul administrat, verificări care nu pot fi făcute pentru prima oară de instanța de apel.

În consecință, având în vedere că ambele recursuri relevă necesitatea unor verificări și statuări asupra situației de fapt și a încadrării acesteia în drept, în temeiul art. 497 C. proc. civ. Înalta Curte a admis recursurile și a casat decizia recurată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la aceeași instanță de apel.

În rejudecare, vor fi avute în vedere și celelalte critici formulate în recurs de pârâți, referitoare la natura afirmațiilor din cuprinsul articolelor, evaluarea declarației martorului H. și efectele ordonanței de clasare.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E

Admite recursurile formulate de reclamanta A. și de pârâții Ziarul C. și D. împotriva Deciziei nr. 1025 A din 15 noiembrie 2017 a Curții de Apel București, secția a IV-a civilă.

Casează decizia recurată și trimite cauza spre rejudecare aceleiași curți de apel.

Definitivă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi 13 iunie 2019.

GGC - GV